

Infrastrukturdepartementet
i.registrator@regeringskansliet.se

Energimarknadsinspektionens rapport Oberoende aggregatorer: Förslag till nya regler för att genomföra elmarknadsdirektivet (Ei R2021:03)

I2021/01065

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna.

Energimarknadsinspektionen (Ei) har inom ramen för det nordiska energisamarbetet NordREG gjort en fördjupad analys och vidareutvecklat sitt tidigare förslag om hur aggregatorer ska kunna agera på elmarknaden. Enligt Ei innebär EU-lagstiftningen att det finns en tydlig skyldighet för marknadsaktörer som deltar i aggregering att vara ekonomiskt ansvariga för de obalanser de orsakar i elsystemet. EU-lagstiftningen innebär också att regelverket ska vara utformat så att varje medlemsstat ska möjliggöra så kallad oberoende aggregering. Mot den bakgrunden föreslår Ei i den remitterade rapporten ett antal ändringar i ellagen (1997:857).

Oberoende aggregatorer

En *aggregator* är en särskild aktör på elmarknaden som samlar ihop flera flexibla resurser och paketerar till större enheter som i sin tur kan säljas på elmarknaden. Med *oberoende* aggregatorer menas att kunden ska kunna välja en aggregator utan godkännande från sitt elföretag och att aggregatorerna ska kunna komma in på elmarknaderna utan medgivande från andra marknadsaktörer.

Exempelvis skulle en aggregator kunna samla ihop flera privatkunders solpaneler eller värmepannor. Ett annat exempel kan vara aggregering av uttag avsedda för elbilsaddning. Är aggregatorn oberoende sker detta utan godkännande från kundernas respektive elleverantörer.

En balansansvarig, med modell för ekonomisk kompensation mellan parter (4.2)

Aggregatorer kan som samordnare av flexibla resurser gynna såväl kunder som elleverantörer och nätkoncessionshavare. Samtidigt kan aggregatorer orsaka kort-siktig obalans för elnätet när en flexibel resurs aktiveras i större eller mindre utsträckning än förväntat. Elleverantören, eller dess balansansvarige, måste i så fall kompensera nätkoncessionshavaren för denna obalans. Därför krävs lagstiftning som antingen överför balansansvaret direkt till aggregatorn (eller en balansansvarig som aggregatorn ingått avtal med), eller skapar en ekonomisk kompensationsmodell mellan aggregator och elleverantör/elleverantörens balansansvarige för orsakade obalanser vilken kan gälla i frånvaro av ingånget avtal.

Konkurrensverket förstår att framtagandet av ett referenserbjudande för ekonomisk kompensation är viktigt för att möjliggöra inträde av oberoende aggregatorer på rimliga villkor. Sedan kommer ingenting att hindra aggregatorer och elleverantörer att förhandla fram mer skräddarsydda bi- eller multilaterala avtal. På så vis kan kompensationsmodellen betraktas som ett referenserbjudande, eller utgångspunkt i en förhandling om avtalsvillkor. Konkurrensverket vill därför framhålla att det är viktigt att den framtagna modellen är balanserad.

Uppdrag om att utforma en modell (4.6)

Ei föreslår att Svenska kraftnät ska ges i uppdrag att utreda hur den ovan nämnda ekonomiska kompensationsmodellen som ska kunna användas mellan oberoende aggregatorer och elleverantörer eller deras balansansvarige (4.6). Ei föreslår att *"[m]etoden för beräkning av ersättning ska få beakta de fördelar som aggregatorn har gett den balansansvariga, dock högst med det belopp som de direkta kostnaderna för den balansansvariga uppgår till."*

Enligt Konkurrensverkets bedömning riskerar detta att snedvrider kompensationsmodellen till aggregatorernas nackdel, och därmed även att försvaga deras förhandlingsstyrka gentemot elleverantörerna. På så vis skapas ett inträdeshinder vars signifikans ökar med nyttan som den potentiella aggregatorn skulle tillföra nätet. Konkurrensverket förstår att det kan vara mycket komplext att exakt beräkna de fördelar som aggregatorn har gett, särskilt i ett decentraliserat system med potentiellt många interagerande flexibla resurser, så att viss förenkling sannolikt är oundviklig. Samtidigt är det för effektivt marknadsinträde viktigt att i största möjliga mån ta hänsyn till både kostnader och nyttor i kompensationsmodellen. Åtminstone bör det sätta taket för nyttoberäkningen motiveras närmare.

Inga avgifter för hantering av mätningar (4.1)

En decentraliserad modell med oberoende aggregatorer kommer att innebära att antalet mätpunkter i nätet ökar, och nätkoncessionshavaren kommer att behöva hantera denna ökning, vilket orsakar kostnader. Ei föreslår (4.1) att *"[n]ätkonces-*

sionshavaren ska inte få ta ut någon avgift för hanteringen av de mätvärden från en balanspunkt som en elleverantör eller aggregator är skyldig att rapportera till nät-koncessionshavaren” och gör därmed ett avsteg från principen att var och en ska bära sina egna kostnader. Myndigheten motiverar detta med att (a) undvika att utdragna rättprocesser om skäliga kostnader i sig blir inträdeshinder för aggregatorer och (b), att problemet i det långa loppet sannolikt försvinner eftersom man ser framför sig etablering av en ”elmarknadshubb” som skulle åta sig hanteringen av mätvärden på marknadsmässiga villkor. Konkurrensverket vill ändå framhålla att förslaget åtminstone i närtid implicit subventionerar aggregatorerna och därmed kan leda till överetablering.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Rikard Jermsten. Föredragande har varit ekonområdet Mark Bernard.

Yttrandet undertecknas inte egenhändigt och saknar därför namnunderskrifter.

Rikard Jermsten

Mark Bernard